

ॐ

श्रीमदय्यप्पगीता

ग्रन्थकर्ता

श्रीस्वामी अच्युतानन्दः

प्रकाशकः

श्री स्वामी माधवानन्दः

श्री तिलभाण्डेश्वर मठ, काशी ।

संख्या २०००]

[वि० सं० २०१०



गणेशं शारदां देवीं पम्पाम्पन्तलभूपतिन् ।
शास्तारं शबरीं व्याघ्रं प्रणमामि जगद्गुरुम् ॥



ज्यपाद स्वामी नारायणगिरिशिष्य स्वामी अच्युतानन्दजी महाराज,
मु० काशी.



ॐ

॥ श्रीकृष्णो विजयतेतराम् ॥

नमः श्री राघवानन्द-पदपङ्कजरेणवे ।

यत्कृपालवमात्रेण अहमज्ञोपि तारितः ॥

॥ श्रीमद्भगवद्गीताष्टकम् ॥

वेदार्थतत्त्वनिपुणैः सदसि प्रगीताम्

अज्ञानतान्तपटलं परिकर्षयन्तीम् ।

विज्ञानसूक्तिभिरलंकृतगात्रशोभां

गीतां भजामि सततं जगदर्कवर्णाम् ॥१॥

श्रीकृष्णसुन्दरमुखप्रभवां सुशीलाम्

आदौ सुधीरणकर्कशजिष्णुपीताम् ।

विज्ञानतत्त्वनिचयां निगमैकवेद्याम् ।

गीतां भजामि सततं सकलार्थसाराम् ॥२॥

श्रीशङ्करादिकृतभाष्यपवित्रसूक्तिः

अद्वैतवादशिशिरीकृतमञ्जुवाणी

सुश्लोकसप्तशतनिर्मितपुष्पवल्ली
 गीता करोतु विमलं कलुषं मनो मे ॥३॥
 शान्तिप्रवाहमधुराक्षरयुक्तिपूर्णा
 दुष्टप्रतर्कवनभक्षणकाननाग्निः ।
 शीतांशुवर्षणकरी भवती प्रसिद्धा
 गीता सदा वसतु मे हृदये प्रसन्ना ॥४॥
 पीत्वा न तृप्तिमगमन् मुनयो न सिद्धाः
 विद्याधरासुरनराधिपसार्वभौमाः ।
 संगीतशास्त्रगुणमण्डितपण्डितौघाः
 यत्सारमच्युतमुखप्रभवं विशुद्धम् ॥५॥
 मातर्महामहिमशालिनि विश्ववन्द्ये
 संसारजन्ममृतिरोगविनाशशीले ।
 निर्वाणमुक्तिमुकुटीकृतभावदात्रि
 गीते मदीयरसनानिलये वस त्वम् ॥६॥
 यादित्यचन्द्रकिरणैरपि दुर्विभाव्यम्
 मोहात्मकं तिमिरमाशु जनप्रविष्टम्

दूरीकरोति दुरितं वचसा मनोजम्
 तामीश्वरीं भगवतीं प्रणमामि गीताम् ॥७॥
 दृष्टं न शास्त्रनिगमेषु समं भवत्याः
 भाधुर्यवाक्यकलिताक्षरभावपूर्णम् ।
 वेदान्ततत्त्वमणिमण्डितनिर्विकल्पम्
 अत्र त्वमेव जयतान्नितरां सुगीते ! ॥८॥
 गीताष्टकमिदं प्रोक्तमच्युतानन्दभिक्षुणा ।
 यः पठेद्भक्तिभावेन तस्य गीता प्रसीदति ।६।

इति श्री स्वामि अच्युतानन्दकृतम्
 श्रीमद्भगवद्गीताष्टकं सम्पूर्णम्

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ श्रीमदय्यप्पगीता ॥

॥ ॐ ॥

॥ शरणमय्यप्प ॥

सम्बुध्यर्थाऽयिशब्दप्रकटित-

महिमा सानुरागं समन्तात् ।

यो भूयोऽपः प्रपाति प्रणत-

सुरनरानाशुशोकार्णवेभ्यः ॥

यश्शास्ता सर्वभूतं निजजन-

सुखरा भीतिराशीन् हिनस्ति ।

अय्यप्पन्तन्नमामो हरिहर-

तनयं बोधसौंदर्यगात्रम् ॥१॥

जीवनेन विना जीवा न जीवन्ति जगत्त्रये ।

ततो जीवनगोप्तारमय्यप्पं प्रणमाम्यहम् ॥

वैष्णव्यां मोहिनीदेव्याम्मृडवीर्येण तेजसा ।

पुरा बभूव चाय्यप्पो धर्मरक्षणहेतवे ॥



प्रत्यङ्गुडात्मस्वरूपे दृढतरकृतचिन्मुद्रया , भद्रया हि
 सिद्धश्रीवस्त्रबन्धे स्थिरतरविधिना संस्थितश्शान्तमूर्तिः ।
 वाराणस्यां महत्यां स्ववरणरजसा पावयन् भक्तवर्गान्
 अन्यत्पो धर्मशास्ता विलसति सुचिरं केशवेशात्मजोऽयम् ॥



पुरासीत्पन्तलो भूपः प्रजापालनतत्परः ।

प्रसिद्धः केरले देशे भक्तो भक्तजनप्रियः ॥

एकदा तु महारण्ये मृगया सम्भ्रमन्नृपः ।

दिव्यं तं बालकं वीक्ष्य नयनानन्दमाययौ ॥

शुद्धस्फटिकसंकाशं कर्णान्तगतलोचनम् ।

प्रस्फुरन्मञ्जुचन्द्रास्यं मायानिर्मितविग्रहम् ॥

शान्तस्वरूपं सरितामधीश्वरे

बालं शयानं प्रलये सुरेश्वरम् ।

तम्पुण्डरीकाक्षमिव स्थितं परम्

सस्वर्णहारं त्रिपिने विलोकने ॥७॥

दिव्यं तं बालकं नीत्वा राजा स्वगृहमाययौ ।

लालितः पालितस्तेन विशेषेण जनप्रियः ॥

स वृद्धिमगमत्तत्र शुक्लपक्षे यथोद्वराद् ।

मापजोऽतिविशालाक्षः समुद्रकरशोभितः ॥

सुतस्य लीलापटुतां विलोकयन्

सर्वेप्रसन्ना भुवितस्य भूपतेः ।

तद्द्रोहिणं मन्दमतिं तु मन्त्रिणम्

अज्ञातभावञ्च विना निरीश्वरम् ॥१०॥

अपुत्रस्य सुतो जातः अय्यप्पस्य प्रभावतः ।

तेन पुत्रवती जाता राज्ञी राजमनोरमा ।११।

दुर्मन्त्री मन्त्रयामास मर्मवाक्यगणैरलम् ।

राज्ञ्यै पन्तलराजस्य कैकय्या इव मन्धरा ।१२।

युवराजपदे राजा चाय्यप्पस्याभिषेचनम् ।

करिष्यति सुशीलस्य शूरवीरस्य साम्प्रतम् ॥

त्वत्पुत्रोपस्थितौ देवि परपुत्रस्य शासनम् ।

कथं सहे विशालाक्षि स्वदेशस्य दुरात्मनः ॥

तद्विघ्नस्तु त्वया कार्यो युवराजाभिषेचने ।

नचेदय्यप्पदासत्वं त्वत्पुत्रस्योररीकुरु ॥१५॥

उपायं कथये तुभ्यं तस्य विघ्नकरं परम् ।

कुक्षौ मे शूलपीडास्ति चेतिराज्ञे निवेदय ।१६।

अहं कपटवैद्यानां मेलनं कारये तव ।

तैस्तु वर्णितमैषज्यं शार्दूलीपय एव हि ।१७।

वैद्योक्तं तु नृपं गत्वा कथयिष्यामि शोभने ।
 राज्ञीपीडानिवृत्यर्थं शार्दूलोपय औषधम् १८
 अनेन विधिनादेवि चाय्यप्यस्य विनाशनम् ।
 भवेत्तत्क्षीरलाभाय गमने गिरिकानने १९ ।
 अप्येतदहितं वाक्यं हितं मत्वा तु भामिनी ।
 कापट्यं दर्शयामास स्वपत्युस्सन्निधौ सती २०
 कुक्षौ शूलरुजं निरूप्य रमणी

भूपस्य पार्श्वं गता ।

व्याघ्रीस्तन्यरसेन शूलशमनं

सम्बोधयन्ती शुचा ॥

सत्यं तद्वचनं विचार्य नृपतिः

स्तन्याय संसेवकान् ।

सर्वत्राशु दिशासु तत्क्षणमहो

सम्प्रेषयन्प्रीक्तवान् ॥२१॥

शार्दूलप्रवरेभसेवितवनं

गत्वा तु गुर्यं भटाः ।

शार्दूलीपयसो हरेत सुचिरं

राज्ञीमनोमोदकम् ॥

अप्राप्तं यदि तत्पयोऽश्वकदिना-

दूर्ध्वं भवन्तो गृहान् ।

आयास्यन्ति तदा भवेन्मदसिना

पञ्चत्वमत्रैव वः ॥२२॥

राजाज्ञाञ्च निशम्य भीतिमगमन्

सर्वे च तत्सेवकाः ।

भीतान् सर्वजनान् निरीक्ष्य भगवान्

प्रोवाच तत्र स्थितान् ॥

यूयं स्वीयगृहेषु तिष्ठत सुखं

गच्छाम्यहं केवलम् ।

शार्दूलीस्तनजन्यशुभ्रपयसा

सन्तोषये स्वामिनम् ॥२३॥

शूराणां कुलभूषणं निखिलवि-

च्छास्ता स्वधर्मस्य च ।

अय्यप्पो भगवान् दयापरवशो

गन्तुं वनं निर्ययौ ॥

मार्गे भक्तजनैः समर्चिततनोः

कान्त्या तमः संहरन् ।

सद्वाद्रेः पुलिनं पुरा सुविमलं-

प्राप्तः परार्थेच्छया ॥२४॥

तस्मिन्काननमध्यदेशविलस-

च्छायां गतश्छागिनाम् ।

शङ्खं पूरितवान् मुकुन्दतनयः

पाणौ स्थितं तत्क्षणम् ॥

व्याघ्रास्तस्य निशम्य निष्ठुरतराः

शब्दं समन्तादहो ।

वव्रुस्तं सुरनायकं ब्रजवने

गोपीकुमारं यथा ॥२५॥

श्रीकृष्णस्तु यथा ब्रजाद्रिविपिने

गोभिश्च संवेष्टितः ।

लक्ष्मीः सत्कमलोदरे भगवती

भृङ्गैरलं वेष्टिता ॥

चन्द्रश्चन्द्रिकया च सूर्यकिरणै-

रग्निस्तु धूमव्रजैः ।

अय्यप्पश्च सुपुण्डरीकनिकर-

र्वन्यैरसंख्यैश्चिरम् ॥२६॥

श्रोत्रादीन्द्रियपुण्डरीकदमने

दक्षस्तु योगी जनः ।

अय्यप्पो ह्युभयोरलं सुदमने

दृष्टप्रमाणं गतः ॥

कर्षन् व्याघ्रकुलं मतङ्गसहितं-

वर्णी सदा शासकः ।

सारासारविचारनीतिनिपुणः

श्रीपन्तलं प्राप्तवान् ॥२७॥

आश्चर्यं खलु पन्तलस्य नगरी

संवेष्टिता सर्वशः ।

व्याघ्रादिप्रवरैः प्रसारितनखै

र्वन्यैर्महानिष्ठुरैः ॥

अय्यप्पस्तु जहास भूमिपतितान्

प्राणावशेषान् जनान् ।

दृष्ट्वा मन्त्रिगणश्च राजमहिषी

राजा च मोहं गतः ॥२८॥

निशब्दां नगरीं विलोक्य दयया

सत्त्वं गृहीत्वा वनम् ।

क्षिप्रं सोऽपि ययौ ततः शिवसुतः

सह्यस्य मूर्ध्नि स्थितम् ॥

यत्राद्यापि समाधियोगकलितो-

जेगीयमानो जनैः ।

धर्मायाद्रिनिकेतने प्रतिदिनम्

संचेष्टयन् वीक्ष्यते ॥२९॥

नारदस्तु समायातो राजशेखरपत्तने ।

शम्भोस्तनयवृत्तान्तं सर्वं तस्मै न्यवेदयत् ३०

गणेशः कार्तिकेयश्च अय्यप्पो मोहिनीसुतः ।
 शङ्करस्य त्रयःपुत्राः पितृतुल्यपराक्रमाः । ३१ ।
 मायामानुषरूपेण त्वद्दास्यमुररीकृतम् ।
 हरिशङ्करभक्तानां कलहं वीक्ष्य भूतले ॥ ३२ ॥
 तयोर्भेदनिरासाय चावतीर्णो विशांपते ।
 कपटं तव भामिन्या कारितं देवमायया ३३
 मनुष्यबुद्धिमय्यप्पे त्यक्त्वा देवत्वमाचर ।
 तेन ते कीर्तिरत्यन्ता भविष्यति महीतले । ३४ ।
 देवर्षेर्वाक्यमाकर्ण्य ज्ञातं तद्वैभवं पुनः ।
 दर्शनायाथ देवस्य प्रयत्नं कृतवान् तदा ३५
 अय्यप्पस्य वियोगेन दुःखितः पन्तलः प्रभुः ।
 जलान्नानि परित्यज्य स शिष्ये स्थण्डिले चिरम्
 स्वरूपं दर्शयामास अय्यप्पोऽपि महामनाः ।
 मा शोकं कुरु भूप त्वं वसामि शवरीगिरौ । ३७ ।
 कुम्भसम्भवमाहूय यज्ञं कारय यत्नतः ।
 मदीयं मन्दिरं तत्र कारयेर्विश्वकर्मणा ॥ ३८ ॥

तन्मध्ये विग्रहं रम्यं पञ्चलोहेन कारय ।
 तस्मिन्प्रतिष्ठा कर्तव्या ऋषिभिर्वेदपारगैः ३६
 अवश्यं मम सान्निध्यं भवेत्तत्र न संशयः ।
 एतेन विधिना राजन् मयि भक्तिः प्रजायते ॥
 प्रतिवर्षेन्तु संक्रान्तौ माघमासस्य पार्थिव ।
 महोत्सवस्त्वया कार्यः सह्यपृष्ठे ममाश्रमे ४१
 आगमिष्यन्ति ये तत्र चोत्सवे ममसन्निधौ ।
 सर्वे ते सुखिनो भूय भविष्यन्ति न संशयः ४२
 नारिकेलं च कर्पूरं पुष्पदीपादिपानकम् ।
 एतानि प्रियवस्तूनि पूजने मम भूपते ॥४३॥
 घृतस्नानेन सन्तुष्टो भविष्यामि विशेषतः ।
 गोपयोमथितेनाशु पुनः पञ्चामृतेन च ॥४४॥
 धर्मभ्रष्टास्तु या नार्यः पांशुला दोषदूषिताः ।
 तासां नैवाधिकारोस्ति प्रवेशे मम सन्निधौ ४५
 पुरुषाणां गृहस्थानां ब्रह्मचर्यञ्च मण्डलम् ।
 विधीयते प्रवेशार्थमुत्सवे दर्शने मम ॥४६॥

सदा हि दर्शनं पुण्यं माघमासे विशेषतः ।
 मयि भक्तिञ्च लभते ततः शोकं परित्यज ४७
 इत्युत्तवान्तर्दधौ देवो वसतौ पन्तलप्रभोः ।
 अथ दर्शनसन्तुष्टो देवदेव शिवात्मनः । ४८ ।
 अय्यप्यतत्त्वविज्ञानी जातः पन्तलभूपतिः ।
 गतशोकोऽतिधर्मात्मा भक्तस्तस्य महात्मनः
 यदुक्तं देवदेवेन कुम्भसम्भवयोगतः ।
 तेन पन्तलभूपेन तत्सर्वं कृतमादरात् ॥ ५० ॥
 देवदानवगन्धर्वाः सिद्धचारणगुह्यकाः ।
 आजगमुर्दर्शने तस्य ऋषयो नारदादयः ॥ ५१ ॥
 ईडिरेऽस्य यशोराशीनय्यप्यस्य महात्मनः ।
 जातकौतुकरूपास्ते मणिकण्ठावलोकने । ५२ ।

इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पयोगो

नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

शबरस्य गृहे जाता शबरी भाग्यशालिनी ।
 चिरकालेन सद्वाद्रौ ज्ञानाय तपसि स्थिता ॥१॥
 मोक्षेच्छया च सम्पन्ना शमादिगणशोभिता ।
 नित्यानित्यविवेकेन फलभोगविरागतः ॥२॥
 सुशीला च सुरूपा च सुन्दरी चारुभाषिणी ।
 प्रसन्नवदनाम्भोजा गुरुभक्तिपरायणा ॥३॥
 आस्वाद्य पुष्पनिर्यासमुन्मत्ता भ्रमराङ्गना ।
 तथा भक्तिरसेनेयं मत्ता सा शबरी वने ॥४॥
 वाचक्रवीव सा पूर्वं याज्ञवल्क्यं शुचिस्मिता ।
 जन्ममृत्युभिया देवी शास्तारं शरणं ययौ ॥५॥
 पटवन्धासने शुद्धे स्थितं काञ्चनसन्निभम् ।
 सम्पूज्य भूरिपुष्पेण पप्रच्छ त्वंपदस्थितिम् ॥६॥

श्री अय्यप्प उवाच

आत्मा जीवस्तु गोस्वामी कर्ता क्षेत्रज्ञ इत्यपि ।
 विश्वश्च तैजसः प्राज्ञस्त्वं पदेन प्रकाशिताः ॥७॥

न जायते म्रियते वा कदाचि-

दात्मातु देहे विमलप्रकाशः ।

प्रज्ञानराशिःपुरुषः पुराणः

आकाशकल्पोऽविकृतोऽप्रमेयः ॥८॥

अवस्थात्रयवस्तूनि वेत्त्यसौ करणं विना ।

सौषुप्तस्थमभावञ्च श्रुणु त्वं ब्रह्मचारिणि ॥९॥

नाहं जानामि चेत्यत्र ज्ञानमेव प्रकाशते ।

अहं जानामि चेत्यस्मिन् वाक्येऽपि ज्ञानमुच्यते

ज्ञानधारा त्वविच्छिन्ना वीक्ष्यते तत्त्वदर्शिभिः ।

नोदेति नास्तमेत्येषा सैवात्मात्वं विचारय १ १

यथा दधिगतं सर्पिस्तिलेषु च रसो वरः ।

पुष्पेषु पुष्पनिर्यासआत्मा देहे व्यवस्थितः १ २

नित्यः सर्वगतोऽनन्तः सत्तामात्रैकगोचरः ।

शाश्वतोऽतिपुराणोयमचलोऽयं सनातनः १ ३

सव्याख्याक्षिमुखे विश्वो मनस्यन्तस्तु तैजसः ।

इदंशे तु पुनः प्राज्ञस्त्रिधा देहे व्यवस्थितः १ ४ ।

स्थूलभोगेन विश्वस्य सूक्ष्मेण तैजसस्य च ।
 आनन्देन तु प्राज्ञस्य त्रिधा तृप्तिं निबोधय १५
 शास्ता गोस्वाम्यहं देहे कर्ता हेमिति मां विदुः ।
 ये जनास्ते तु जीवज्ञाः पण्डितास्तत्त्वदर्शने १६
 श्रीकृष्णोऽहं शिवः साक्षी क्षेत्रज्ञश्चाश्वतोस्म्यहम् ।
 अय्यप्पोहमनन्तोऽहमात्मारामोऽहमच्युतः १७
 त्वंपदस्य तथावाच्यो लक्ष्योऽहं प्रकृतेः परः ।
 सच्चिदानन्दरूपोऽहं विश्वात्मा विश्वसंभवः १८
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशवरीसंवादे
 शास्त्रयोगो नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥

॥ अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

शवरी उवाच

व्यवहारे सदा सर्वैर्भेदतो युष्मदस्मदी ।
 प्रयुज्येते सदा योगिन्नभेदः कथमेतयोः ॥१॥

श्री अय्यप्प उवाच

अहं त्वमिति निर्देशे द्वैतमेव प्रकाशते ।
 सोऽहमित्यपि निर्देशे चाद्वैतं प्रतिपाद्यते ॥२॥

शिवो भवति पूजारिः वन्दते च शिवं शिवः ।
 अशिवः को भवेत्कर्ता शिवः कर्म कदा भवेत् । ३ ।
 अद्वैतचिन्तापरमेशभक्ति-

द्वैतस्य निन्दा विषये विरक्तिः ।

मनोजवं बाधितुमात्तशक्ति-

र्यस्यैव तस्यैव जनस्य मुक्तिः ॥४॥

माण्डूक्यश्रुतिगीतेन तत्त्वेनात्मा प्रपद्यते ।
 द्वैतजातं तथा सर्वं गगने नीलिमादिवत् ॥५॥
 आत्मानमखिलाधारमवाङ्मनसगोचरम् ।
 अव्यक्तं निगुणं सत्यं मत्वा धीरो न शोचति ॥
 मेघो नश्यति वर्षेण भोजनेन तथा क्षुधा ।
 द्वैतं नश्यति बोधेन यथा स्वप्नमनोरथः ॥७॥
 ब्रह्माभिन्नं जगन्नास्ति नास्ति जन्मजरामृतिः ।
 सुखदुःखादिकं नास्ति अस्ति ब्रह्मनिरामयम् ८
 प्रपञ्चरहितं विष्णुं निरीहं निरुपद्रवम् ।
 निरञ्जनं निराकारं मत्वा धीरो न शोचति । ६ ।

यथा पटगतं चित्रं पटादन्यन्न विद्यते ।
 तथाचात्मगतं विश्वमात्मनोऽन्यन्न विद्यते । १० ।
 मायामलिनसत्त्वेन कल्पितां भेदभावनाम् ।
 मायायाः शुद्धसत्त्वेन दूरीकुरु महामते ॥ ११ ॥
 ब्रह्मा विष्णुः शिवः शक्तिर्जीवोगणपती रविः ।
 देवतान्नश्च प्राणादिर्मायया खलुनिर्मितम् १२
 जीमूतेन विना वृष्टिर्भूतलेन विना कृषिः ।
 मायया च विनासृष्टिः पयसा रहितं दधि । १३ ।
 तावज्जननसम्भीतिः पुरुषस्य विशेषतः ।
 आत्मानमजरं नित्यं यावन्नैवावगच्छति । १४ ।
 शुष्कतर्कविवादेन व्यर्थं नयति पूरुषः ।
 कालं कालाहिनात्मानं कोऽन्यस्त्रातुमिहेश्वरः ।
 अध्यात्मचिन्तया नूनं सत्सङ्गेनाथ विद्यया ।
 यतेत स्वात्मलाभाय धीरो मोक्षपरायणः । १६ ।
 विचारेण विना देवि प्रपञ्चो नहि नश्यति ।
 तस्माद्विचारः कर्तव्यः स्वात्मलाभस्य हेतवे ॥

इयं वेदशिरोविद्या प्रोक्ता दुःखनिवृत्तये ।
अनया विलयं याति सञ्चितं कर्मयत्कृतम् १८

इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशवरीसंवादे
अध्यात्मयोगो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

मणिकण्ठोपदेशेन न तृप्ता वनचारिणी ।
भूयः पप्रच्छ सम्पूज्य मायामनुजविग्रहम् १

शवरी उवाच

कर्मशान्तिर्मनश्शान्तिर्वासनाक्षय एव च ।
कथं भवेत्सरोजाक्ष अय्यप्प वदतांवर ॥२॥

श्री अय्यप्प उवाच

भक्तिज्ञानविरागेण विचारेण च शोभने ।
त्रयमासाद्यते देवि अथवा गुरुसेवया ॥३॥

भजनं भक्तिरित्याहुर्निर्गुणे सगुणेऽपि च ।
ईश्वरे चारविन्दाक्षि मायाविनि वनेचरि ४

श्रवणं कीर्तनं तस्य चार्चनं पादसेवनम् ।
 वन्दनं स्मरणं देवि सख्यञ्चात्मनिवेदनम् ५
 नवधा सगुणे प्रोक्ता सप्तधाऽगुणशालिनी ।
 सर्वोपकारिणी नूनं सेवनीया प्रयत्नतः ॥६॥
 यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ ।
 तस्यैते कथिता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते महात्मनः ७
 बीजाद्वृक्षस्ततो बीजं भक्तेर्ज्ञानं ततश्च सा ।
 साधुनां सङ्गतिर्वीजं भक्तिवृक्षस्य भामिनि ८
 भक्तिज्ञानविरागाणां वर्षयन् जगतीतले ।
 चरतीह महाभागो नभोमण्डलमेधवत् ॥९॥
 छायापुष्पफलैश्शाखी सेवते शरणागतान् ।
 साधुस्त्वनागतांश्चापि भक्तिज्ञानधनादिभिः
 सज्जनो दुर्जनश्चेति भेदतो मन्यते जनः ।
 सर्वश्च स्वजनं साधुर्मन्यतेऽभेदचिन्तया ११
 दहनात्मप्रकाशेन सूर्यो वारयते तमः ।
 वचोभिश्शीतलैस्साधुर्हृत्स्थं वारयते हि तत् १२

जन्मक्लेशो जराक्लेशः क्लेशो दुर्जनमित्रता ।
 शम्भोर्भजनमक्लेशः क्लेशो भूरिधनस्पृहा । १३ ।
 मद्भक्तं दयया युक्तं धर्मात्मानं शुभे भज ।
 भक्तिशोखप्रवक्तारं सन्तं सन्ततमादरात् १४ ।
 यतितीर्थं सतीतीर्थं तीर्थं साधुसमागमः ।
 वेदवाक्यं सदातीर्थं नान्यत्तीर्थं भजेन्नरः १५ ।
 पूजा विप्रस्य कर्तव्या चान्नवस्त्रजलादिभिः ।
 विप्रस्यैव प्रभावेण तरेत्संसारसागरम् ॥ १६ ॥
 सूर्योदयं विना देवि शर्वरी न प्रयास्यति ।
 विना भक्त्युदयं नृणामहंकारो न यास्यति १७ ।
 आत्मवत्प्रेम कर्तव्यं सर्वप्राणिषु निर्मले ।
 तस्य पावनभावेन संसारं तारयेज्जनः । १८ ।
 मदात्मकं जगत्सर्वं वीक्ष्य मत्पूजनं कुरु ।
 मन्मना मन्मसकारा पत्रपुष्पफलादिभिः ॥
 ॥ इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशवरीसंवादे
 भक्तियोगो नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥

॥ अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

श्रीअय्यप्पउवाच

परोक्षश्चापरोक्षश्च द्विविधं । ज्ञानमुच्यते ।
 वैदिकं लौकिकञ्चेति तदपि द्विविधं भवेत् ॥
 वेदे परोक्षं प्रायेणानुमानादौ च लौकिकम् ।
 अपरोक्षं महावाक्ये लौकिकन्तु घटादिषु ॥
 तत्रापि द्विविधं प्रोक्तं दृढं चाप्यदृढं शुभे ।
 अपरोक्षं दृढं ज्ञानमलं निःसृतिहेतवे ॥३॥
 अस्तिब्रह्मेति यज्ज्ञानं परोक्षं परिकीर्तितम् ।
 अखण्डानन्दरूपोऽहं शिवोऽहमितिचापरम् ॥
 अमेदोऽपि च भेदोऽस्ति जीवात्मपरमात्मनोः ।
 तुषारजलभेदोऽपि विद्यते जगतीतले ॥५॥
 अमेदबोधो विमलो भेदो मायाप्रकल्पितः ।
 विद्याविद्यास्वरूपेण व्यापिनी सा च मोहिनी
 शरणागतिहीनस्य नरस्य दुरतिक्रमा ।
 शरणागतभक्तस्य माया दूरनिवासिनी ॥७॥

ज्ञानेन सदृशं लोके पावनं न हि भामिनि ।
 तत्स्वयं योगसंसिद्धहृदये जायते शुभे ॥८॥
 अभेददर्शनं । ज्ञानमज्ञानं भेददर्शनम् ।
 आद्यं स्यान्मोक्षलाभाय द्वितीयं जन्ममृत्यवे ॥
 गवामनेकवर्णानां क्षीरस्येवैकवर्णता ।
 क्षीरवत्पश्यते ज्ञानं लिङ्गिनस्तुगवां यथा ॥
 निष्क्रियं वासनाहीनं भेदत्रयविलक्षणम् ।
 आत्मानं वेद वेदेन सद्गुरोश्चिरसेवया । ११ ।
 आदौ नास्ति हि यद्वस्तु चान्तकालेऽपि नास्ति तत्
 मध्यकाले कथं जातं रज्जुसर्प इव स्थितम् ॥
 ताप्यतापकभेदेन सुविभात्यखिलं जगत् ।
 प्रत्यगात्मतया भाति ज्ञानाद्वेदान्तवाक्यजात्
 शुद्धमीश्वरचैतन्यं जीवचैतन्यमेव च ।
 प्रमाता च प्रमाणञ्च प्रमेयञ्च फलं तथा । १४ ।
 इति सप्तविधो भेदश्चैतन्ये व्यवहारतः ।
 सुविजानीहि देवित्वं वर्तते न तु सत्यतः । १५ ।

॥ शवरी उवाच ॥

कथं सप्तविधोभेदः प्रत्यगात्मनि शाश्वते ।
भगवन् सर्ववेदज्ञ सर्वं वर्णय सद्गुरो ॥१६॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

मायोपाधिविनिर्मुक्तं शुद्धमित्यभिधीयते ।
मायासम्बन्धतश्चेशो जीवश्चाविद्यया युतः १७
प्रमातृचैतन्यमपि प्रसङ्गतः

[प्रमाणचैतन्यमतः परं शुभे ।

निरूप्यतेऽन्तःकरणेन संयुतम्

अन्यच्च तद्वृत्तियुतं प्रमाणकम् ॥१८॥

अज्ञातमपि चैतन्यं प्रमेयमिति कथ्यते ।
फलं प्रोक्तं सुविज्ञातं चैतन्यं श्रुतिसम्मतम् १९
इति सप्तविधो भेदश्चैतन्ये व्यवहारतः ।

ऐक्यं ब्रह्माणि सर्वस्यानैक्यं भवति मायया ।

इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशवरीसंवादे
ज्ञानविज्ञानयोगो नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

॥ अथषष्ठोऽध्यायः ॥

श्री अय्यप्पउवाच

दृष्टानुश्रविकेष्वेष विषयेषु शुभप्रदः ।

वितृष्णस्य वशीकारसंज्ञा वैराग्यमुच्यते । १ ।

तरणीव तु वैराग्यं तरुणि भवसागरे ।

तरणाय दृढा नूनं गुणवैतृष्ण्यमप्यथ ॥ २ ॥

अवश्यं गन्तारोऽधिकदिनमुषित्वापि विषयाः ।

वियोगे कोमेदस्त्यजति न जनोयः स्वयममून्

ब्रजन्तः स्वातन्त्र्यादतुलपरिदुःखाय मनसः ।

स्वयंत्यक्त्वा ह्येते शमसुखमनन्तं विदधति ३

अनेककालेस्वर्गीयान्भोगान्भुक्त्वापिचाब्रवीत्

ऐलःसम्राड्विनिर्विण्णो गाथां वैराग्यकारिणीम्

किं विद्यया किं तपसा किं त्यागेन श्रुतेन वा ।

किं विविक्तेन मौनेन स्त्रीभिर्यस्यमनोहृतम् । ५ ।

स्वार्थस्याकोविदंधिद्धां मूर्खपण्डितमानिनम् ।

योऽयमीश्वरतां प्राप्य स्त्रीभिर्गोखरवञ्जितः । ६ ।

शिवप्रसादोनिर्वेदः सुखशान्तिप्रदो महान् ।
 येनानुबन्धंनिर्हृत्य पुरुषः शम्भुच्छति ॥७॥
 तीव्रवैराग्ययोगेन धर्ममेघः समाधिराट् ।
 कालज्ञस्य निरीहस्य योगिराजस्य जायते ।८।
 समाधौजातमात्रे तु समुदेत्यात्मचन्द्रमाः ।
 वर्षयन्निवपीयूषं क्षुभिताम्बोधिमध्यगात् ॥९॥
 मातापितृसुतादीनामस्तित्वं नास्ति चात्मनः ।
 व्यर्थं विषयगतेषु पतन्ति सुरमानवाः ॥१०॥
 मोषणे ज्ञानरत्नानां प्रविष्टा देहपत्तने ।
 कामःक्रोधोमदोलोभोदेहिनामविवेकिनाम् ११
 माता कस्य पिता कस्य कस्य भार्याप्रियेवद ।
 जन्माभावेतु मातृत्वं पितृत्वश्चात्मनःकथम् ॥
 हरिणश्च गजोमत्तः पतङ्गश्चापि भृङ्गराट् ।
 एकैकविषयोन्मत्ता म्रियन्ते शफरी पुनः ।१३।
 विषयेष्वपि सर्वेषु मत्ता मरणधर्मिणः ।
 जीवन्तिकथमल्पेऽपि चेत्याश्चर्यं हि मानवाः ॥

मानवस्य शरीरं हि न जातं क्षुद्रकर्मणे ।
 कृच्छ्राय तपसे चैव प्रेत्यानन्तसुखाय च ॥ १५ ॥
 वैराग्यन्तु विना देवि भक्तिमार्गोपजीविनः ।
 ते यथासुखमिच्छन्तिमरीचिजलमञ्जनात् १६
 कामिनीकाञ्चनत्यागी त्यागी भवितुमर्हति ।
 व्याघ्रचर्मवृतेनैव खरो नास्ति मृगेश्वरः ॥ १७ ॥
 कनकघटपटानां स्वच्छमुर्वारुहाणां
 पनसपरिमलानामन्धसां भाजनानाम् ।
 गजतुरगभटानां वर्जनं वर्जनं नो
 अपितु सुयुवतीनां वर्जनं वर्जनं स्यात् ॥
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशत्रुरीसंवादे
 विरागयोगोनामषष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

॥ अथ सप्तमोऽध्यायः ॥

श्रीअय्यप्प उवाच

कोऽहं कथमिदं जातं को वा कर्तास्य विद्यते ।
 उपादानं किमस्तीह विचारोऽयं विधीयते १
 विनिश्चयो भवेन्नित्या नित्यवस्तुविवेकतः ।
 नित्यबोधस्वरूपोऽहमात्माहं प्रकृतेः परः । २ ।
 प्रकृतिश्च प्रधानञ्च माया गुणवती तु या ।
 विद्याविद्यास्वरूपेण व्यापिनी जगदम्बिका ३
 प्रकृतिर्विकृतिश्चैव भवेत्तन्मात्रपञ्चकम् ।
 अहंकारमहत्तत्त्वे मूला चाविकृतिस्स्वयम् । ४ ।
 महत्तत्त्वादहंकारस्ततस्तन्मात्रपञ्चकम् ।
 भूतात्मकं ततो जज्ञे व्योमादिजगदात्मकम् ५
 ज्ञानकर्मेन्द्रियाणिस्युर्दशैकश्च मनस्स्मृतम् ।
 त्रिकाराः षोडश प्रोक्तास्ततोऽन्यः पुरुषस्स्मृतः

मायान्तु प्रकृतिं विद्यान्मायिनन्तु महेश्वरम् ।
 तस्यावयवभूतैस्तु व्याप्तं सर्वमिदं जगत् । ७ ।
 ऊर्णनामिर्व विश्वस्य कारणं परमेश्वरः ।
 उपादानं निमित्तञ्च वैलक्षण्यन्तु सांख्यतः ८
 क्लेशकर्मविपाकाद्यैरपरामृष्ट ईश्वरः ।
 पुंविशेषोऽत्र योगेऽपि पुरुषोत्तम उच्यते ॥ ९ ॥
 ईश्वरस्सर्वभूतानां शवर्यात्मनि तिष्ठति ।
 विहितप्रतिषिद्धेषु प्रवृत्तिष्वपि प्रेरयन् ॥ १० ॥
 ब्रह्म केवलमद्वैतं न यत्करणगोचरम् ।
 अलक्षणमरूपञ्च वेदान्तेषु सुनिश्चितम् । ११ ।
 तद्विष्णुस्तच्छिवस्साक्षादादित्यस्तच्चन्द्रमाः ।
 तदेव शाश्वतं सत्यं तदहं त्वञ्च भामिनि । १२ ।
 बिम्बत्वं प्रतिबिम्बत्वं यथा पूषणि कल्पितम् ।
 जीवत्वमीश्वरत्वञ्च तथा ब्रह्मणिकल्पितम् । १३ ।
 मोक्षद्वारे द्वारपालाश्चत्वारः परिकीर्तिताः ।
 शमो विचारस्सन्तोषश्चतुर्थस्साधुसंगमः । १४ ।

विचारेण विनादेवि नान्योपायोऽस्ति सौकरः
 जिज्ञासोरात्मलाभाय वेदेवादे च मानिनि १५
 इदं सर्वं जगद्वस्तु रज्ज्वां सर्प इवात्मनि ।
 जन्ममृत्युयुतं शान्ते हाटकेकटकादिवत् १६
 जलन्न पुनरायाति सुपीतमयसा खलु ।
 द्वैतन्न पुनरायाति चाद्वैतेन सुबाधितम् ॥१७॥
 ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या मायामयमनादिमत् ।
 सुविचारेण यत्सत्यं तदात्म त्वं मनीषिणि ॥
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशवरीसंवादे
 विचार योगोनाम सप्तमोऽध्यायः ॥७॥

॥ अष्टमोऽध्यायः ॥

अय्यप्पगीतां सुश्रोतुं नारदादिमुनीश्वराः ।
 सह्यपर्वतमायाता विनीताः पुष्पपाणयः ॥१॥
 साधुसाध्वितिसम्बुध्या प्रणमन्तः परस्परम् ।
 बन्धमोक्षव्यवस्थार्थमय्यप्प शरणङ्गताः ॥२॥

सुभगा शबरी श्रोत्री प्रणम्य हरिमातृकम् ।
 जगाद् वचनं तस्मै सखी दुःखेन दुर्मनाः ॥३॥
 इयन्तु युवती देव मत्सखी चारुभाषिणी ।
 विरौति पतिशोकेन सेवाभक्तिपरायणा ॥४॥
 उपदेशामृतेनैनां सिञ्च त्वं त्रिजगद्गुरो ।
 अन्योपायन्न पश्यामि शोकमोहनिवृत्तये ॥५॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

किं रोदिपि वरारोहे भर्ताकुत्र गतस्तव ॥
 जडेषु यदि भर्तृत्वं सर्वमेतज्जडात्मकम् ॥६॥
 चैतन्ये यदि भर्तृत्वं चैतन्यन्तु त्वमेव हि ।
 उभयोरपि भर्तृत्वमगतं किं वियुज्यते ॥ ७ ॥
 माता कस्य पिता कस्य कस्य भार्या प्रियो वद
 जन्माभावे तु मातृत्वं पितृत्वञ्च कथम्भवेत् ८
 सर्वशोकान्परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।
 अहंत्वां सर्वशोकेभ्यस्तारयिष्यामि शोभने ९

मरणं प्रकृतिस्वभावतो विकृतिर्जीवनमम्बुजेक्षणे
 यदिचाल्पमपिश्चसन्नसावसुभृद्भाग्यपरम्परावृतः
 अतस्त्वं प्रभजात्मानं शान्तमव्यक्तमच्युतम् ।
 भयशोकविनिर्मुक्तं सर्वदुःखनिवृत्तये ॥११॥
 सारासारविशेषज्ञाः परापरविदो जनाः ।
 न शोचन्ति मृते देवि नापि शोचन्ति जीविते
 शोकमोहौ जरा व्याधिः कामक्रोधदुरात्मताः ।
 ममत्वञ्च वियोगश्च देहधर्मो न चात्मनि ॥१३॥
 सर्वं दुःखमयं विद्धि सुखं वैषयिकं हि यत् ।
 संयोगेऽमृतमेवास्तु वियोगे विषमेव तत् ॥१४॥
 विषं हन्ति हि भोक्तारं द्रष्टारन्नास्ति हन्ति तत् ।
 द्रष्टारमपि भोक्तारं विषयो हन्ति तत्क्षणम् ॥१५॥
 देहात्मबुद्धियोगेन लभन्ते जननममृतिम् ।
 ब्रह्मात्मबुद्धियोगेन शाश्वतं पदमव्ययम् ॥१६॥
 परमानन्दचिन्मात्रमाद्यन्तरहितं शिवम् ।
 निजस्वरूपमात्मानं भावयेच्छोकशान्तये ॥१७॥

धर्मशास्त्रपदेशेन शोकमोहविवर्जिता ।
 प्रसन्नातिसुशीलासौ बभूव शवरीसखी ।१८।
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशवरीसंवादेनि-
 र्ममयोगो नामाष्टमोऽध्यायः ॥

॥ अथ नवमोऽध्यायः ॥

॥ शवरी उवाच ॥

सर्वेषामपि मन्त्राणां को मन्त्रश्च्रेयसे प्रभो ।
 वद मामरविन्दाक्ष अय्यप्प विदुषां वर ॥१॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

हंसमन्त्रो महामन्त्रः प्राणमन्त्रोऽयमुच्यते ।
 प्राणानां गतिमध्ये तु स्वयम्भूर्मन्त्रसम्मतः २
 प्रपञ्चमतिविस्तीर्णं जराव्याधिसुपीडितम् ।
 जन्ममृत्युजराव्याघ्रैर्नादितं गहनं वनम् ॥३॥
 हित्वा ब्रह्मणि संशुद्धे हन्तियातीति विद्यया ।
 अस्मिंल्लोके सतां वृन्दैस्स हंस इति कथ्यते ४
 व्यत्ययेन तु सोऽहं स्यादद्वैतश्रुतिभास्करः ।

सर्वद्वैतमृगं हन्तुं मृगराडिव शोभने ॥५॥
 हंसमन्त्रो महामन्त्रः सोऽहं तेनैव निर्मितः ।
 हकारश्च सकारश्च हित्वा भवति मन्त्रराट् ॥६॥
 विंशत्येकसहस्राणि षट्शतानि भवार्णवे ।
 जीवो जपति सर्वेषु शरीरेषु दिवानिशम् ७
 हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेत्पुनः ।
 हंस हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवोजपति सर्वदा ॥८॥
 प्रणवोधनुश्शरो ह्यात्मा ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते ।
 अप्रमत्तेन वेद्व्यं शरवत्तन्मयो भवेत् ॥९॥
 प्रणवंहीश्वरं विद्यात्सर्वस्य हृदि संस्थितम् ।
 सर्वव्यापिनमोङ्कारं मत्वा धीरो न शोचति ॥
 ॐ च द्वादशसाहस्रं प्रत्यहं यो जपेन्नरः ।
 तस्य द्वादशभिर्मसैः परमात्मा प्रकाशते ११
 प्रणवार्थश्शिवस्साक्षी विष्णुरूपोऽहमव्ययः ।
 ये येऽर्थाः प्रणवे भान्ति ते सर्वे मयि संस्थिताः
 एतद्ध्येवाक्षरं ब्रह्म एतद्ध्येवाक्षरं परम् ।

एतद्व्येवाक्षरं ज्ञात्वा यो यदिच्छति तस्य तत् १३
 प्राणिनां सर्वधर्माणां शास्तारमपि कारणम् ।
 प्रणवेशं हि मां ज्ञात्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते १४
 प्रणवेन प्रणश्यन्ति जन्मदुःखजरादयः ।
 सुशीले प्रणवे चित्तं स्थापय त्वं प्रयत्नतः १५
 एकाक्षरस्वरूपेण वेदशास्त्रेषु मानिनि ।
 सर्वसिद्धिप्रदानाय तिष्ठामि भगवत्प्रिये १६
 आचारः प्रथमो धर्मो धर्मसंशासकोऽस्म्यहम् ।
 नैवाचारविहीनस्य सिद्धिर्मन्त्रेण सत्त्वरम् १७
 आचारेण तु पूतस्य पुरुषस्य विशेषतः ।
 सिद्धिस्संजायते शीघ्रं वेदशास्त्रानुसारतः १८
 ॥ इति श्रीमद्भ्युत्पत्तिगीतायामभ्युत्पत्तिशवरीसंवादे
 मन्त्रयोगो नाम नवमोऽध्यायः ॥

॥ अथ दशमोऽध्यायः ॥

॥ शबरी उवाच ॥

को धर्मस्सर्ववर्णानां बन्धविध्वंसकारकः ।

वक्तव्यं भगवन्मह्यमन्यः को वक्तुमीश्वरः ॥१॥

॥ श्री अय्यप्य उवाच ॥

निःश्रेयसं यतस्सिध्येत्पुनरभ्युदयो यतः ।

दशलक्षणधर्मस्तु सर्वेषामुपकारकः ॥२॥

सुखेदुःखे गते धैर्यं तथा मानापमानयोः ।

इन्द्रियाणां स्वधर्मेषु चालनं दमनं दमः ॥३॥

प्रतीकारक्षमत्वेऽपि विद्रोहसहनं क्षमा ।

परस्वहरणं चौर्यमस्तेयं तदभावतः ॥४॥

कस्यचित्किमपिनो हरणीयम् ।

मर्मवाक्यमपि नोच्चरणीयं

मापतेःपदयुगं स्मरणीयं

लीलया भववनं तरणीयम् ॥५॥

महतीशुद्धता शौचं स्वदेहमनसोरपि ।

शममृज्जलगन्धैश्च अनुष्ठेयं सदा नृभिः ॥६॥
 इन्द्रियाणामधर्मेषु प्रवृत्तीनां निवारणम् ।
 प्रवर्तनं स्वधर्मेषु निग्रहश्चावधारय ॥७॥
 निर्लज्जस्य च लोकेऽस्मिन्निन्दा भवति सन्ततम्
 ततो लज्जा स्वधर्मश्च कीर्तिता नितरां शुभे ॥८॥
 अङ्गानिवेदाश्चत्वारो मीमांसान्यायविस्तरः ।
 अर्थशास्त्रं पुराणञ्च विद्या ह्येताश्चतुर्दश ॥९॥
 कार्याकार्यविचारेषु शास्त्रमेव विशिष्यते ।
 अतो विद्या स्वधर्मस्य लक्षणं कीर्तिता मया
 यथार्थकथनं सत्यं भूतानां हितमेव च ।
 लौकिके परमार्थे च हरिश्चन्द्रेतिहासवत् ११
 क्रोधो द्वेषो महापापी नरकद्वारविश्रुतेः ।
 एतस्माद्विपरीतोऽसावक्रोधो धर्मलक्षणम् १२
 क्रोधमूलो मनस्तापःक्रोधस्संसारबन्धनम् ।
 धर्मक्षयकरःक्रोधस्ततः क्रोधं परित्यजेत् १३
 धर्मनाशो यदा देवि चाधर्मश्चैधते यदा ।

तदा धर्मस्य शास्ताहं भविष्यामि मनोहरे १४
 अकामश्चात्मकामो वा मां भजेद्धर्मपालकम् ।
 शरणागतशास्तारं शबरीगिरिनायकम् १५
 मातरं पितरं वापि भजेद्धक्तिपरायणः ।
 गुरुणां गुरुपत्नीनामतिथीनां गवामपि । १६।
 कर्माशुभं परित्यज्य शुभं कर्म समाचरेत् ।
 अन्यस्यगुणदोषाणामविचार्य दिवानिशम् १७
 साधूनां समचित्तानां सेवा कार्या तपस्विनि ।
 कामक्रोधादिदोषाणां शमनन्तेन जायते १८
 अन्येषामपि धर्माणां सेवाधर्मो विशिष्यते ।
 सेवया वशमायाति त्रैलोक्यं सचराचरम् १९
 यत्र धर्मस्तु तत्राहं यत्राहं तत्र देवताः ।
 विभूतयस्सुरा यत्र वसन्ति वरवर्णिनि । २०।
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशबरीसंवादे
 धर्मयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥

॥ अथैकादशोऽध्यायः ॥

॥ शवरी उवाच ॥

कर्म किञ्च शुभं प्रोक्तमशुभं कर्म किम्प्रभो ।
सर्वं मे सुविनीतायै वद त्वं करुणाकर ॥१॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

सकामैस्स्वर्गसाम्राज्यमकामैश्चात्मतोषणम् ।
शुभं कर्म च निष्कामं सकाममशुभं स्मृतम् २
कर्मणा बध्यतेजन्तुर्विद्यया च विमुच्यते ।
तस्मात्कर्म न कुर्वन्ति चात्मवन्तो यतीश्वराः
न कर्मणा प्रजावित्तैस्त्यागेनैवामृतं शुभे ।
कर्मणामपरित्यागे फलत्यागो विशिष्यते ४

॥ शवरी उवाच ॥

वैदिकं कर्म देवेश सकामाय निरूपितम् ।
अशुभंतत्कथं प्रोक्तं भवता केवलात्मना ॥५॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

स्वर्गकामो यजेतात्र सकामाय निरूपितम् ।

वैदिकं कर्म वामाक्षि यद्यपि श्रुतिचोदितम् ६
 कर्मकर्मविकर्मेति वेदवादो न प्राकृतः ।
 वेदस्येश्वररूपत्वात्तत्र मुह्यन्त पण्डिताः । ७।
 परोक्षवादो वेदोऽयमनभिज्ञानुशासनम् ।
 कर्माणि कर्ममोक्षाय विधत्ते ह्यौषधं यथा । ८।
 एवं लोकं परं विद्यान्नश्वरं कर्मनिर्मितम् ।
 सतुल्यातिशयध्वंसं यथामण्डलवर्तिनाम् ९
 स्वर्गादिकफलं तुच्छं कामिनां विषयात्मनाम्
 नश्वरञ्च भयव्याप्तं शुभे तच्च शुभेतरत् । १०।
 न ज्ञानभेदं जनयेदज्ञानां कर्मसंगिनाम् ।
 तोषयेत्सर्वकर्माणि ज्ञानी तानि समाचरन् ॥
 आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थोमहान्तरिपुः ।
 नास्त्युद्यमसमो बन्धुर्यकृत्वा नावसीदति ॥
 अहंकारं परित्यज्य कर्ताहमिति शोभने ।
 कर्तव्यं कुरुलोकानां कल्याणाय निरन्तरम् ॥
 रक्षणाय च वेदानां शिक्षणाय सुरद्विषाम् ।

अवतीर्णोऽस्मि देशेऽस्मिन् चन्द्रशेखरतेजसा
 पापं हन्ति विषं हन्ति विषयानपि दुर्गुणान् ।
 शूलरोगादि सर्वं च हन्ति मे दर्शनं शुभम् ॥
 चतुर्णां पुरुषार्थानां साधिकाजगतीतले ।
 चरित्रस्यापि कीर्तने सुभगे शरणागतिः १६
 कर्मासक्तोयजेच्छक्तिं ज्ञानासक्तोयजेद्गुरुम्
 मोक्षासक्तोयजेच्छम्भुं सर्वासक्तस्तु मां यजेत्
 फलेच्छारहितं कर्म यत्तु निष्कामिना कृतम् ।
 तत्सर्वम्भङ्गलं देवि सर्वमन्यद्विडम्बनम् १८
 ॥ इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशवरीसंवादे
 कर्मयोगोनामैकादशोऽध्यायः ॥

॥ अथ द्वादशोऽध्यायः ॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

अद्रोही पुण्यशीलश्च ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ।
 मन्नामजपचित्तात्मा गुरुसेवापरायणः ॥१॥
 ज्ञानविज्ञानपूतात्मा सुराणामपि दुर्लभम् ।

प्राप्नोति परमं स्थानं चिन्मयं निर्गुणं शिवम्
 शुभवैराग्यमास्थाय प्राणायामविधानतः ।
 अहिंसया च भूतानां मुनिवृत्त्या जितेन्द्रियः ३
 पञ्चक्लेशनिवृत्त्यर्थं पुण्येन बहुजन्मनाम् ।
 यतते स्वात्मलाभाय विचारेण समाधिना ४
 मद्भक्तलक्षणं देवि प्राणिनामुपकारिता ।
 कर्मणा मनसा वाचा सर्वान्प्रति च नम्रता ५
 काम एव महाशत्रुस्सर्वेषामुपरि स्थितः ।
 भक्त्यास्यजयमायाति भक्तस्य मम भामिनि
 जिते कामे जितः सर्वः क्रोधादिर्दुर्गुणः शुभे ।
 अमलात्मा ततश्शान्तो योगिराजो भविष्यति
 ब्रह्मचर्येण तपसा देवा मृत्युमुपाप्नत ।
 इति वैदिकसिद्धान्ते विशदं विपिने चरि ॥ ८ ॥
 अन्योन्यमुपकारेण जीवनं शुद्धजीवनम् ।
 अतो दानं प्रशंसन्ति देवा गन्धर्वमानवाः ॥ ९ ॥
 सुवर्णं रजतं वस्त्रं मञ्जूषापशुकम्बलम् ।

बापी च सदनं क्षेत्रं भूषणं वाहनादिकम् १०
 नैतानि सममन्त्रेण दत्तेनापि विवेकिने ।
 अन्नदानेन सन्तुष्टो भविष्यामि विशेषतः ११
 आत्मा तु निर्गुणस्साक्षान्निर्विकारोऽयमव्ययः
 मायामयमिदं विश्वं त्रैगुण्यं वेत्ति पण्डितः १२
 गुणातीतपदं प्राप्य शान्तो भवति योगिराट् ।
 तस्मात्त्वमरविन्दाक्षि स्वात्मानं निर्गुणं स्मर ॥
 आत्मतत्त्वन्न जानाति लोकतत्त्वविचक्षणः ।
 पण्डितोऽपि स मूर्खो हि जन्ममृत्युवशज्जतः १४
 रजो धूतय सत्त्वेन रजसा च तमो जय ।
 समाधिना जयेस्सत्त्वं तत्त्वं वनचरेश्वरि ॥ १५ ॥
 सत्त्वतो ज्ञानमायाति रजसो लोभतस्करः ।
 प्रमादमोहौ भवतस्तथाज्ञानं तमोगुणात् १६
 सत्त्वादूर्ध्वगतिर्भद्रे रजसा मध्यवर्तनम् ।
 तमसोऽधोगतिर्देवि गुणानां वशवर्तिनाम् १७
 गुणेभ्योऽन्यन्न कर्तारं दर्शकश्चानुपश्यति ।

आत्मानं वेत्ति तत्त्वेन तदा ब्रह्मपदं व्रजेत् १८

कर्ता हि श्व सुभोक्ता हं सुखितो दुःखजीवनः ।

इति तद्गुणमाहात्म्याज्ज्ञायते व्यवहारतः १९

इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशवरीसंवादे गुण

योगो नाम द्वादशोऽध्यायः ॥

॥ अथ त्रयोदशोऽध्यायः ॥

श्री अय्यप्प उवाच

यथा वृक्षस्य बीजेऽस्मिन्महान् वृक्ष उपस्थितः ।

तथा ब्रह्माणि सर्वे च भूचराः खेचरादयः ॥१॥

बीजादपि सुसूक्ष्माया शक्तिरत्र विराजते ।

तथा ब्रह्माणि माया तु चानिर्वाच्यपदे स्थिता २

बीजाद्भिन्ना न तच्छक्तिर्विचारेण विना तु या

दृश्यते तु तथा माया ब्रह्मभिन्ना न दृश्यते ३

वृक्षश्शाखा ततः पत्रं कुसुमानि फलानि च ।

हिरण्यगर्भस्सूत्रात्मा चेश्वरो जीवको विराट् ४

वृक्षाधस्स्था यथा छाया वातेन परिवर्तिता ।
 सुखदुःखे तथा विश्वे कर्मणा परिवर्तिते ॥५॥
 ब्रह्म बीजं जगद् वृक्षो जनितो मायया पुरा ।
 अस्य बीजविचारेण पूर्णोऽहं पुरुषोत्तमः ॥६॥
 अपो विना न वृक्षस्य जीवनं जगदन्तरे ।
 अय्यप्पेन विना जीवा न जीवन्ति जगत्त्रये ७
 क्षुत्पिपसे च प्राणानां धर्मो दुःखं सुखं तथा ।
 स्वान्तस्यैव न देहस्य सूक्ष्मस्य नहि देहिनः ८
 जपाकुसुमसंसर्गान्मणौ तिष्ठति रक्तिमा ।
 तथा हि देहसंसर्गात्सुखं दुःखमिहात्मनि ९
 सत्सङ्गेन कुठारेण विचारेण च मानवि ।
 मूलाज्ञानमहावृक्षं छित्वा कैवल्यमाचर १० ।
 निर्वेदासिःकरे यस्य संसारः किं करिष्यति ।
 रागोद्यद्यस्ति पुंदेहे सच्छास्त्रं किंकरिष्यति ११
 रागद्वेषविहीनस्य भक्तस्य परमात्मनः ।
 निर्वेदासिःकरेयस्य सफलं वेद शासनम् १२ ।

नित्यमेकाक्षरं योगी व्याहरन् ब्रह्म चो मिति ।
 तदर्थं च हृदि ध्यायन् प्रयाणे परमं पदम् १३
 जपयज्ञो महायज्ञो ज्ञानयज्ञस्ततः परं ।
 अग्निसेवनयज्ञस्तु स्वर्गमात्रफलप्रदः ॥१४॥
 ज्ञानेनाध्यात्मिकं दुःखमाधिभौतिकमेव च ।
 अधिदैवञ्च हे देवि समूलञ्च प्रणश्यति ॥१५॥
 श्रवणं मननं तस्य निदिध्यासनमेव च ।
 साधनानि मुमुक्षूणां श्रुतीनां गुरुवाक्यतः १६
 गुरुतीर्थाम्भसि स्नातो विरागतिलकीकृतः ।
 विचारधनुरादाय हिनस्त्यं ज्ञानतस्करम् १७
 अनेन कृतकृत्यत्वमाप्नुयात्साधको यदि ।
 सुशीलश्चाकृतद्रोहः सर्वभूतहिते रतः ॥१८॥

॥ इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशवरीसंवादे
 ब्रह्मदर्शनयोगो नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥

॥ अथ चतुर्दशोऽध्यायः ॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

यस्य दानं दमो हिंसा तपस्सत्यमपैशुनम् ।
 त्यागो दयाप्यलोलुप्त्वं क्षान्तिरक्रोधमार्दवम् ।
 हीरचापलमद्रोहो शुचित्वनातिमानिता ।
 आर्जवञ्चाभयं यज्ञो ज्ञानयोगदृढा मतिः ॥२॥
 स्वाध्यायश्चित्तनैर्मल्यं क्षमा तेजो धृतिश्शुभे ।
 मोक्षधर्मस्य तस्यैता दैवीप्रकृतिसम्पदतः ॥३॥
 पुण्यशीलस्य विप्रस्य तपसा बहुजन्मना ।
 भाग्येन जायते दैवी प्रकृतिर्मोक्षदायिनी ४
 दर्पोऽभिमानताज्ञानं क्रोधः परुषभाषणम् ।
 अनीश्वरत्वं विश्वस्य ममत्वं भोगवस्तुषु ॥५॥
 अधर्मेण धनप्राप्तौ रुचिस्सज्जनशत्रुता ।
 विष्णुभक्तः शिवद्रोही शिवभक्तो हरिद्रुहः ॥६॥
 कलहित्वञ्चदुर्बुद्धिः कामिन्यां काञ्चने रतिः ।
 मायावीच सुरद्रोही परमार्थपराङ्मुखः ॥७॥

आसुरीप्रकृतेर्जातलक्षणं ह्यनुवर्णितम् ।
 समासेन विशालाक्षि मोक्षमार्गभयङ्करम् ८
 अनाचारेणः शास्तारं भगवन्तन्न पश्यति ।
 अतो धर्मविचारेण कालं नयति बुद्धिमान् ९
 माता धर्मः पिता धर्मो धर्मो नौर्भवसागरे ।
 लोकेऽस्मिन्परलोके च धर्मस्सर्वस्य रक्षकः ॥
 प्राणत्यागे भयं नास्ति धर्मत्यागे भयं स्मृतम् ।
 तस्मात्स्वधर्मो न त्याज्यः सुखसाम्राज्यभास्करः
 आसुरीं प्रकृतिं हित्वा दैवीं प्रकृतिमाश्रयेत् ।
 आसुरी कुटिला दुष्टा दैवी मङ्गलशालिनी १२
 प्रतिबिम्बं जले शुद्धे दृश्यते च कलानिधेः ।
 परिशुद्धमनस्यात्मा दृश्यते तु तथा सताम् १३
 सुभूषणादिकं व्यर्थं केवलं वसनं विना ।
 सुव्याख्यानादिकं व्यर्थं निजात्मानुभवं विना
 स्वात्मानुभवयुक्तस्य चाचार्यस्य प्रसन्नवाक् ।
 सफला तु भवेद्ब्रह्मशुक्तौ सुस्वातिबिन्दुवत् १५

सन्तोषेण विना सौख्यं न भूतं न भविष्यति ।
 सन्तोषधनमादाय यथालाभेन तुष्यतु ॥ १६ ॥
 आत्मारामः क्षमा सीता क्रोधो रावणपत्तनम् ।
 सागरः कामलोभादिर्हनुमान् ब्रह्मचिन्तनम् ॥
 सेवया जगदीशस्य गुरोश्च परमात्मनः ।
 कामक्रोधादिकं सर्वं क्षणाज्जयतिसाधकः ॥ १८ ॥
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशबरीसंवादेऽ
 मरासुरसम्पद्विभागयोगोनाम चतुर्दशोऽध्यायः

॥ अथ पञ्चदशोऽध्यायः ॥

॥ श्रीअय्यप्प उवाच ॥

श्रद्धालवोऽत्र सर्वत्र वैदिकेष्वधिकारिणः ।
 तेषाञ्चोक्तफलं शान्तिं लभते ब्रह्मवादिनि ॥ १ ॥
 संशयात्मा तु पापिष्ठस्सर्वेषामुपरिस्थितः ।
 लोकेऽस्मिन्परलोकेऽपि न सुखं संशयात्मनः ।
 गुरुशास्त्रेषु विश्वासः श्रद्धा भवति सात्त्विकी ।

स्वर्गादिफलविश्वासो राजसी सानिगद्यते ३
 प्रेतादिफलविश्वासश्श्रद्धा भवति तामसी ।
 एवं हि त्रिविधाश्रद्धाप्रकारान्तरवर्णिता ।४।
 अश्रद्धयाकृतोयज्ञः पुण्यदानं तपश्चयत् ।
 तत्सर्वं निष्फलं देवि श्रद्धाहीनेन कर्मणा॥५॥
 श्रद्धयादेवदेवत्वमश्नुते दिवि सर्वदा ।
 श्रद्धा प्रतिष्ठा लोकस्य श्रद्धावित्तं महात्मनाम् ६
 श्रद्धैव चक्षुर्लोकैऽस्मिन्प्रतिमादेवदर्शने ।
 प्रत्यक्षेण च शास्त्रेण प्रत्यक्षं बाध्यते न हि ।७।
 वृष्टिं विना यथावर्षः कासारश्च जलं विना ।
 श्रद्धां विना तथाधर्मी शोभते न शिवप्रिये॥८॥
 सर्वं दोषमयं विद्धि मायया रचितं हि यत् ।
 परमात्मनि निर्दोषे श्रद्धा कार्या प्रयत्नतः॥९॥
 दोषोऽप्यस्ति गुणोऽप्यस्ति अदोषो नैव विद्यते ।
 सुकोमलस्य पद्मस्य नाले भवति कण्टकः॥१०॥
 गुणेषु रमते विद्वान् दोषेषु रमते शठः ।

पुष्पेषु रमते भृङ्गो गर्तेषु ग्रामशूकरः ॥ ११ ॥
 शिवमक्षरमव्यक्तं करणानामगोचरम् ।
 आत्मानमाखिलाधारं भावयेच्छान्तचेतसा ॥
 मनएव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
 बन्धनेविषयासक्तं मोक्षायविषयम्मनः । १३ ।
 हित्वातुविषयाभ्यासं ब्रह्माभ्यासेन सन्ततम् ।
 मनोमर्कटवद्भ्रान्तमात्मनिस्यात्सुस्थिरं यदा
 शुभ्रं ज्योतिर्मयं दिव्यं शाश्वतं निर्गुणं परम् ।
 योगाग्निक्षालितस्वान्तस्तदा पश्यति साक्षिणम्
 दृश्यतेत्वग्र्याबुद्ध्यासूक्ष्मया सूक्ष्मदर्शिभिः ।
 इतिवैदिकसिद्धान्ते दर्शितं नचिकेतसे । १६ ।
 चतुर्णां पुरुषार्थानां मोक्षस्यैव प्रधानतः ।
 नित्यत्वादरविन्दाक्षित्रयाणां तदभावतः । १७ ।
 श्रद्धयाभजचात्मानं जरामरणवर्जितम् ।
 सोऽहं सोऽहमितिप्राज्ञिजैगीषव्यमुनिर्यथा १८
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायां अय्यप्पशवरीसंवादे
 विश्वास योगोनाम पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

॥ अथ षोडशोऽध्यायः ॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

अभूमिषु कथं सिद्धिः कुसलस्थयवादिवत् ।
भूमिस्थस्य भवेत्सिद्धिर्वीजस्योर्वरभूमिषु ॥१॥

॥ शवरी उवाच ॥

भूमयः कति तत्त्वज्ञ का सिद्धिर्विदुषां वर ।
मुमुक्षूणां हरीशात्मन् सर्ववर्णयविस्तरात् ॥२॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

शुभेच्छा प्रथमा ज्ञेया द्वितीया सुविचारणा ।
तनुमानस्यपि ज्ञेया सत्त्वापत्तिश्चतुर्थिका ॥३॥
पुनःपञ्चम्यसंसक्तिः पदार्थाभावना पुनः ।
तुर्यगा सप्तमी देवि योगिनाम्मुक्तिदायिनी ४
शास्त्रसज्जनसम्पर्कान्मूढोऽहमिति या मतिः ।
वैराग्यपूर्विकेच्छायाश्शुभेच्छासुमनोहरे ॥५॥
शास्त्रसद्गुरुसम्पर्कवैराग्याभ्यासपूर्विका ।
सदाचारप्रवृत्तिर्या सुभगे सुविचारणा ॥६॥

रक्तताचेन्द्रियार्थेषु विचारेण शुभेच्छया ।
 यत्र सातनुतामेयादनघे तनुमानसि ॥७॥
 भूमित्रयकृताभ्यासाच्चित्ते च विरतेर्वशात् ।
 सत्वात्मनिस्थिते शुद्धे सत्वापत्तिर्वरानने ।८।
 भुवां चतुष्टयाभ्यासाद्यासंसर्गयुता दशा ।
 रूढसत्त्वचमत्काराद्देव्यसंसक्तिनामिका ६
 भूमिकापञ्चकाभ्यासात्स्वात्मारामतयादृढम् ।
 बाह्याभ्यन्तरवस्तूनां षष्ठीभूमिरभावनात् १०
 पञ्चमी भूमिमध्ये तु जीवन्मुक्तो विराजते ।
 ब्रह्मानन्दरसं पीत्वामत्तभ्रमरराडिव ॥११॥
 षष्ठं भूतलमारुह्य शुष्कपत्रवदास्थितिः ।
 स्वयन्नचेष्टते योगीयथातत्पवनेरितम् ॥१२॥
 भूमिषट्कचिराभ्यासाद्द्वैतस्यानुपलम्भनात् ।
 यास्वभावैकनिष्ठा सा तुय्याज्ञेया च भूमिका ॥
 इयं हि जीवन्मुक्तेषु तुय्याविस्थानिरूपिता ।
 विदेहमुक्तिविषयंतुय्यातीतमतः परम् ॥१४॥

सप्तमी भूमिका देवि योगिनाम्मुक्तिदायिनी ।
 तत्र गत्वा चिरं विद्वानात्मारामोविराजते १५
 कृतस्य करणन्नास्ति मृतस्य मरणं यथा ।
 मुक्तस्य जननन्नास्ति अमृतस्य मृतिर्यथा । १६ ।
 भूमिकानां स्वरूपन्तु मया साधुनिरूपितम् ।
 तुभ्यङ्कमलपत्राक्षि कैवल्यप्राप्तिसाधनम् । १७ ।
 इयं वेदशिरोविद्या गोपनीया प्रयत्नतः ।
 नचाशुषूश्रूषवेदेया पुत्रायाप्यविवेकिने । १८ ।
 मुमुक्षुगुरुभक्ताय सुशान्ताय विवेकिने ।
 आहूयापि च देयेयं विद्या कल्याणकारिणी १९
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्प शबरी संवादे
 भूमिकायोगोनाम षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

॥ अथ सप्तदशोऽध्यायः ॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

साधनाभ्यासपाकेभ्यस्त्रिधा स्याच्छरणागतिः ।
 तवैवाहं ममैवासौ स एवाहमिति स्थिता १
 स्वामिसेवकभावेन चात्मभावनया पुनः ।
 तवदासो मम स्वामी सोऽहमस्मि विचारतः २
 नामगोत्रविनिर्मुक्तं सत्यमद्वैतभास्करम् ।
 सोऽहं सोऽहमिति स्वान्ते भजमां चिन्मयं परम्
 शुद्धोऽस्मि बुद्धोऽस्मि सनातनोऽस्मि

संसारमायापरिवर्जितोऽस्मि ।

ब्रह्मस्वरूपोऽस्मि निरञ्जनोऽस्मि

वेदान्ततत्त्वार्थविकासकोऽस्मि ॥४॥

सस्यानां शरणं वृष्टिर्मत्स्यानां शरणं जलम् ।
 देवानां शरणं यज्ञः आर्तानां शरणन्त्वहम् ॥५॥
 सर्वोपनिषदां सारो ज्ञानविज्ञानसंयुतः ।
 उपदिष्टो मया देवित्वन्मोहो विगतो न वा ॥६॥

॥ शबरी उवाच ॥

तृप्तास्मि पुण्डरीकाक्ष तववाक्यामृतेन तु ।
 कृतकृत्या न सन्देहो दयासिन्धोसुरेश्वर ॥७॥
 देहबुद्ध्या तु दासी ते जीवबुद्ध्या त्वदंशकः ।
 ब्रह्मबुद्ध्या त्वमेवाहमिति मे निश्चिता मतिः ॥८॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

वेदसारं परित्यज्य चान्यसारं वृणोति यः ।
 मुक्ताफलं विहाया सौलोष्ठं गृह्णाति दुर्मतिः ।६।
 शान्ति तुल्यं तपो नास्ति लोभ तुल्यो न दुर्गुणः
 काम तुल्यस्स तां वैरी मातृ तुल्या न देवता १०
 गुरुशास्त्रं विना ज्ञानं व्यञ्जनं लवणं विना ।
 सुसन्ततिं विना भार्या भूषणं वसनं विना ।११।
 धर्मं विना न पाण्डित्यं विना शीलं न यौवनम्
 न शोभते विशालाक्षि वृक्षस्तुच्छदनं विना १२
 स्वसंवेद्यं हितद्वह्यकुमारी श्रीमुखं यथा ।
 अयोगी नैव जानाति जात्यन्धो हियथाघटम्

न मोक्षो न भसः पृष्ठे न पाताले न भूतले ।
 मोक्षो हि विमलं चेतस्सम्यग्ज्ञानविवोधितम् ॥
 भक्तिभाजनमादाय गत्वा गुरुनदीतटे ।
 विज्ञानपयसो देवि चात्मानमभिषेचय । १५।
 आत्मानश्चेद्विजानीयादहमस्मीतिपूरुषः ।
 किमिच्छन्कस्यकामाय शरीरमनुसंज्वरेत् ॥
 सत्यं ज्ञानमनन्तं यद्ब्रह्मलक्षणमुच्यते ।
 आत्मा तु सच्चिदानन्द एकत्वमुभयोरपि । १७।
 तमेव शरणं गच्छ सर्वभावेन भामिनि ।
 तत्प्रसादत्परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छसि । १६।
 इति श्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्पशरीरसंवादे
 शरणागतियोगोनाम । सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७॥

॥ अथाष्टादशोऽध्यायः ॥

॥ श्री शबरी उवाच ॥

श्रेणी ते प्रथमा तु सर्वजगतां

सन्धारिणी मेदिनी ।

सोपानस्य तथाऽपरा सुविमला तत्त्वं
जलं शोभनम् ॥

तेजस्तस्य तृतीयका च तमसो
राशेरलं भक्षकम् ।

भूयो वायुरलङ्करोति भगवन्
व्योमस्थिता पञ्चमी ॥१॥

षष्ठी तस्य विराजते तु रुचिरा
श्रेणी तु वाणी शुभा ।

भूयः पाणियुगञ्च मङ्गलमयी
सास्यादनङ्गारिज ॥

पादौ चापि सुगण्यते सुरगुरो
श्रेणीपुनश्चाष्टमी ।

पायुश्चेन्द्रियमस्य सुष्ठु नवमी
सञ्जायते शङ्करी ॥२॥

रम्यं ते खलु तस्य देव दशमी
श्रेणीच शिश्रेन्द्रियम् ।

श्रोत्रं चात्र प्रचण्डशास्त्रकुशलञ्चै-

कादशी श्रेणिका ॥

त्वग्भूयोऽपिचशोभनारसपते-

तत्त्वं परं द्वादशी ।

चक्षुश्चापि सुरुपदर्शनकरं जेगी-

यते श्रेणिका ॥३॥

घ्राणञ्चैव चतुर्दशी परतरं

गन्धोद्वहं सा शुभा ।

स्वाद्वस्वादुविचारणे च रसना

जिह्वाग्रदेशस्थिता ॥

श्रीणीपञ्चदशी मनोमननकृच्छ्रेणी

वराषोडशी ।

बुद्धिबोधकरी सदाशुभकरी श्रेणी

मनोमोदिनी ॥४॥

श्रेणीते परिमार्जिता सकलदा

कामप्रवाहानला ।

सोपानस्य विराजतेऽतिजयिनी

जीवात्मतत्त्वेन या ॥

श्रीशेशात्मजनस्यपन्तलपतेरी

शस्य शान्तिप्रदा ।

इत्यष्टादशतत्त्वमच्युतपदस्थानं-

हिवन्दे मुदा ॥५॥

नीलालङ्करणैस्सुशोभिततनु-

विद्या विनोदप्रियो-

ब्रह्मोद्योतलसन्मुखेन तिमिरं

दूरीकरोति स्वयम् ॥

हस्ताग्रे कृतमुद्रयानिजसुखं

सम्बोधयन् शाश्वतम् ।

अय्यप्पो जयति प्रपञ्चपतितान्

सन्तारयन् सन्ततम् ॥६॥

श्रीमातापरमात्मनो भगवतस्स-

म्मोहिनी मोहिनी ।

कैलासाद्रिनिकेतनोऽस्य जनकः श्री

विश्वनाथः प्रभुः ॥

उत्तुङ्गे शबरीगिरौ परिलसन्नीला-

म्बराडम्बरः ।

अय्यप्पशरणागतान्निजजनान्

रक्षन्मुदा शोभते ॥७॥

आत्मज्ञानविचारकार्यकुशले

वेदार्थचिन्तामणौ ।

आकारादिविवर्जितेऽपि सगुणे

भक्तप्रियार्थे विभो ॥

कान्तुरेमृगयार्थमत्रचरतः शान्तस्य

भक्तात्मनः ।

आदौपन्तलभूपतेर्निपतितं सच्चि-

त्सुखेदर्शनम् ॥८॥

लीलां तस्य नृपस्य वेश्मनि चिरं

कृत्वा वनं संश्रितः ।

अत्रत्वत्पदपङ्कजे निपतितुं

चायान्त्यसंख्या जनाः ॥

त्वत्पादस्मरणं विधायविधि-

वन्मत्तेभर्हिस्त्रात्मनाम् ।

श्रत्वा शब्दमनन्यभक्तिविषया

भक्ताश्शरण्ये त्वयि ॥९॥

पुत्रत्वं गतवान् भवानखिल-

विद्भूपस्य भाग्येन वै ।

शौर्यं त्वद्गुणशान्तिदान्तनिकरं

संवीक्ष्य राज्ञी भिया ॥

अय्यप्पो यदि मद्ग्रहे निजसुतो

नाप्नोति राज्यासनम् ।

कापट्यं खलु निर्मितं भगवतश्शास्तु-

स्तया नाशने ॥१०॥

अय्यप्पो जगतां गुरुस्सकल-

विद्वेदान्तवागीश्वरः ।

मायानिर्मितराज्यभारविषये

वैराग्यवानात्मदृक् ॥

अद्वैतं सकलं चराचरमिदं

विज्ञायते विद्यया ।

आत्मारामपदप्रबुद्धमनसो

राज्यादिलाभेन किम् ॥११॥

त्वल्लीलास्थलिकाविभातिपशु-

भिर्देवैश्च वृन्दावनम् ।

भेदस्तत्रतु भोगरीतिरहिता-

वागीश्वरी राधिका ॥

गोभिर्नैवतु पुण्डरीकनिचयैः

पम्पा कलिन्दात्मजा ।

श्रीकृष्णस्तु न चेशविष्णुतनयो

वंशी न वेदध्वनिः ॥१२॥

आश्चर्यं तव विश्वनाथचरितं हत्वा

सुरद्रोहिणम् ।

तुल्यं देवमनुष्यभूतनिकरं

रामेण विश्वं पपौ ॥

धर्मोपद्रवकारिदेहदहने

प्रत्यक्षदावानलः ।

त्वद्भक्तद्रुमकोटिरक्षणपटुः

कादम्बिनीवात्मवान् ॥१३॥

आनन्दाम्बुधिवर्धनं शिवगुरोः

पापाग्निनिर्वापणम् ।

ध्यानं तस्य महात्मनो हृदिसतां

कल्याणकल्पद्रुमम् ॥

त्वन्नामस्मरणं हि सर्वसुखदं

रूपं सदामङ्गलम् ।

अय्यप्पस्य सुधर्मगोप्तुरमरैर्गीतस्य

विश्वात्मनः ॥१४॥

सत्यं शाश्वतमप्रमेयमनघं

निर्वाणशान्तिप्रदम् ।

कामक्रोधमदप्रभञ्जनकरं

देदीप्यमानं सदा ॥

चिन्मुद्रावलयेन वेष्टिततनो-

रानन्दराशेर्विभोः ।

अय्यप्पस्य पदारविन्दयुगलं वन्दे

मुनीन्द्रैर्नुतम् ॥१५॥

विज्ञानाणवमौक्तिकोऽसि भगवन्

ज्ञानप्रवालोऽथवा ।

नीरक्षीरविवेकचारुकुशलो-

हंसोऽसि दुग्धार्णवे ॥

त्वद्वक्रामलशीतलारसमयी-

वाणीशरच्चन्द्रिका ।

शुद्धब्रह्मपरात्परोऽसि शबरी

प्राणप्रियो राजसे ॥१६॥

॥ श्री अय्यप्प उवाच ॥

सुसंवादात्मकं शास्त्रं प्रथतामावयोस्स्वयम् ।

कीर्तिस्त्वदीयालोकेषु पर्वतायिष्यतेऽमुना १७
नमश्श्री विष्णुरूपाय शिवरूपाय तेजसे ।
अय्यप्पाय नमस्तुभ्यं नमश्श्रीब्रह्मचारिणे १८

॥ इति श्रीपूज्यपादस्वामीनारायणगिरिशिष्य
अच्युतानन्दकृतश्रीमदय्यप्पगीतायामय्यप्प
शबरीसंवादे अय्यप्पदर्शनयोगोनामा-
ष्टादशोऽध्यायः ॥

ॐ

॥ शरणमय्यप्प ॥

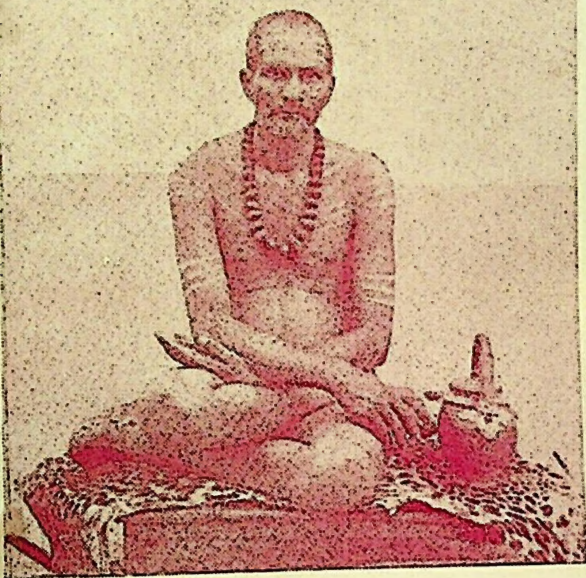


न्यायाचार्येण संशुद्धा
काशिकानन्दशास्त्रिणा ।
हंसिनीवाम्भसिस्नाता
गीता सरसि मानसे ॥ १ ॥

प्राप्तिस्थान—

श्री तिलभाण्डेश्वरमठ ।

दम्बई प्रिंटिंग काटेज, वाँस-फाटक, बनारस ।



अय्यप्पस्य सुपूजने कृतमतियोगीश्वरो विश्रुतः
श्रीमानच्युतनामको यतिपतिलोकोपकारी सदा ।
रुद्राक्षादिविभूषितोत्तिमतिमान् कौपीनमात्रश्रितः
श्रीभाण्डेश्वरशङ्करं हृदिमुदा ध्यायन्नयं शोभते ॥



